

**Раїса КВАСНИЦЬКА,
Олена ДЕРИКОТ**

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Досліджено сучасний стан легкої промисловості Хмельницької області України. Виявлено основні напрями та тенденції її розвитку. Відзначено шляхи підвищення ефективності діяльності підприємств легкої промисловості в сучасних умовах господарювання.

Ключові слова: легка промисловість, обсяг реалізації, індекс продукції.

Квасницкая Р., Дерикот Е. Тенденции развития легкой промышленности Хмельницкой области. Исследовано современное состояние легкой промышленности Хмельницкой области Украины. Вывявлены основные направления и тенденции ее развития. Намечены пути повышения эффективности деятельности предприятий легкой промышленности в современных условиях хозяйствования.

Ключевые слова: легкая промышленность, объем реализации, индекс продукции.

© Раїса Квасницька, Олена Дерикот, 2013

Постановка проблеми. Промисловість країни має безпосередній вплив на розвиток економіки держави та її конкурентоспроможність на світовому ринку. Легка промисловість – одна із найважливіших складових промислового комплексу країни, оскільки спрямована на виробництво широкого спектру споживчих товарів і сприяє зайнятості населення, зростанню малого бізнесу, активно впливаючи на соціальний та економічний розвиток держави. Отже, дослідження стану легкої промисловості у Хмельницькій області дасть можливість виявити шляхи подолання кризової ситуації у цьому регіоні та в цілому по Україні.

Питанням розвитку легкої промисловості займалися багато науковців. Зокрема, автор О. Лисиця [1] розглядав взаємодію влади та підприємств легкої промисловості на території Хмельницької області, С. Соколенко [2] та С. О. Войнаренко [3] зосередилися на кластерних системах у цій галузі, Н. О. Адвокатова [4] приділила увагу стану легкої промисловості в Україні.

Однак проблеми легкої промисловості Хмельницької області залишаються поза увагою. Відсутній обґрунтований науковий та системний підхід до виявлення основних шляхів подолання кризової ситуації в галузі.

Мета статті – аналіз сучасного стану легкої промисловості Хмельницької області, дослідження основних тенденцій її розвитку, виокремлення напрямів підвищення ефективності діяльності підприємств у сучасних умовах господарювання.

Матеріали та методи. *Об'єкт* дослідження – легка промисловість Хмельницької області та ефективність діяльності її підприємств.

Застосовано загальнонаукові та спеціальні *методи* пізнання економічних процесів. Для графічного відображення змін даних і аналізу прогнозування процесів побудовано лінії тренду (регресивний аналіз) та визначена достовірність апроксимації.

Дослідження кластерів як інституційної категорії дає змогу переглянути роль кожного із учасників територіально-галузевого об'єднання у формуванні сукупного потенціалу регіональної економіки як відкритої соціально-економічної системи.

Результати дослідження. Згідно з четвертим виданням Звіту про конкурентоспроможність регіонів України, що формується з 2008 р. Всесвітнім економічним форумом спільно з Фондом "Ефективне Управління", Хмельницька область посідає 14-е місце серед 27 регіонів України за кількістю населення (2.90 %) і 17-е місце – за внеском до ВВП країни (1.73 %). Валовий регіональний продукт області становить 11 780 грн на людину (59 % середнього показника). Область перебуває на 20-му місці в регіональному рейтингу конкурентоспроможності – між Івано-Франківською та Чернівецькою областями. При цьому регіон також стоїть на 20-й позиції за всіма трьома компонентами конкурентоспроможності – порівняно з результатом минулого року. Сукупний індекс

конкурентоспроможності Хмельницької області 2011 р. становив 3.77 бала проти 3.87 в середньому по 27 регіонах [5].

Відповідно до даних Державної служби статистики індекс фізичного обсягу регіонального продукту в Хмельницькій області за останні два роки має тенденцію до зростання, що дає надію на покращення економічного становища регіону (рис. 1) [6].

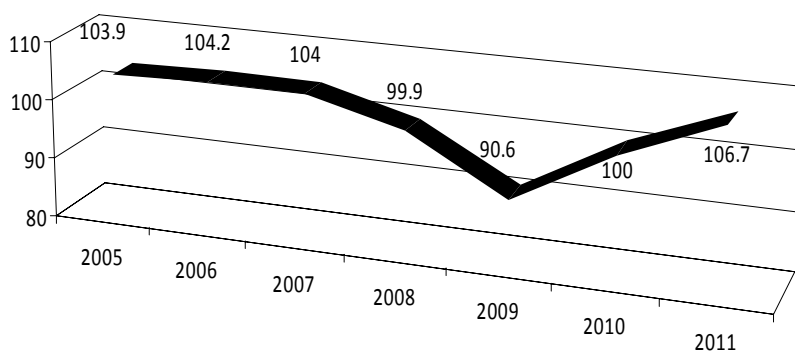

Рис. 1. Індекс фізичного обсягу регіонального продукту в Хмельницькій області за 2005–2011 рр., (%)

Щодо індексів промислової продукції, то вони мають таку ж тенденцію, як і валовий регіональний продукт, який свідчить про їх тісний взаємозв'язок і взаємозалежність. Однак індекс продукції легкої промисловості характеризується постійними коливаннями (рис. 2) [7], що свідчить про нестабільне становище галузі.

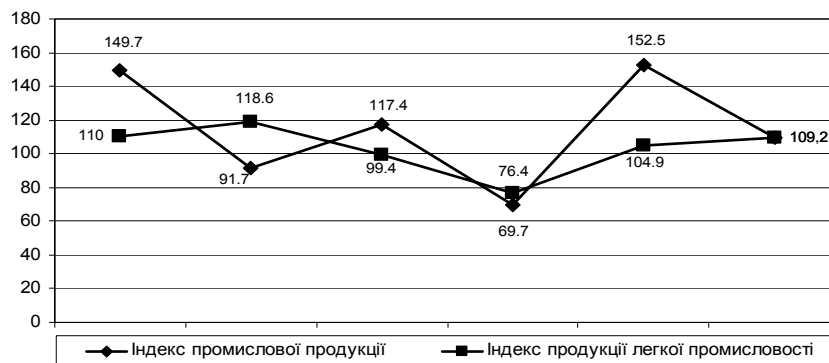

Рис. 2. Індекс промислової продукції та продукції легкої промисловості в Хмельницькій області за 2000–2011 рр., (%)

Така ситуація спричинена впливом багатьох факторів: значним зменшенням попиту на товари підприємств легкої промисловості, посиленням дії ризиків інституційного середовища, відсутністю значного обсягу інвестиційного капіталу, застарілістю техніки та технології виробництва, структурною деформацією зовнішніх ринків, зростанням витрат і зниженням стійкості підприємств легкої промисловості.

За даними Головного управління статистики, частка легкої промисловості в загальному обсязі реалізованої промислової продукції в Хмельницькій області має тенденцію до зростання (рис. 3) [7]. Проте воно зумовлено погіршенням показників діяльності інших галузей, а не за рахунок якісного оновлення легкої промисловості.

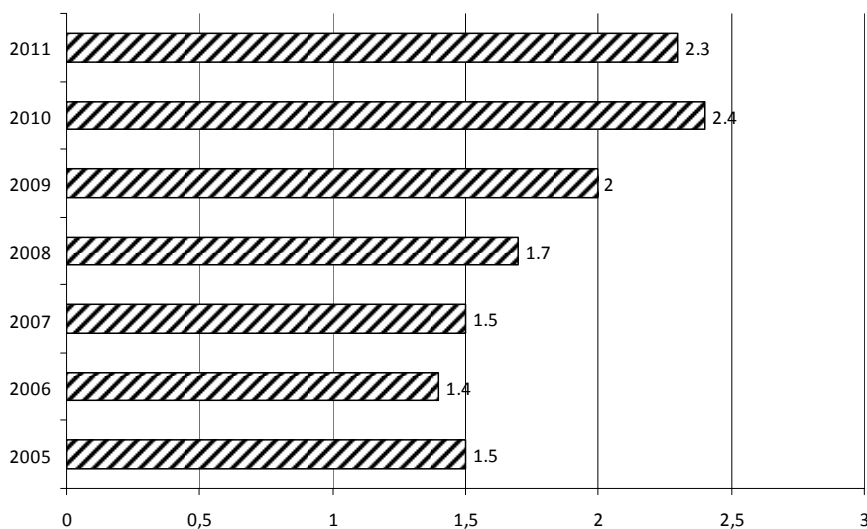

Рис. 3. Частка легкої промисловості в загальному обсязі реалізованої промислової продукції в Хмельницькій області за 2005–2011 рр., (%)

За період 2005–2011 рр. обсяг реалізованої продукції легкої промисловості зріс на 272.4 млн грн [8], що є незначним досягненням для країни, яка в минулому мала потужний промисловий комплекс і прагне до ринкової економіки на основі інноваційного розвитку.

Сьогодні галузь у Хмельницькій області представлена 60 малими та середніми підприємствами, де працюють майже 2.5 тис. осіб, 150 цехів, робота яких організована фізичними особами – підприємцями. Серед найбільших підприємств області – ВАТ "Взутекс", ВАТ "Шкіргалантерея", ЗАТ "Хмельницьклегпром", Дунаєвецька суконна фабрика, швейна фабрика "Горинь" [9].

З'являються також і збиткові підприємства. Побудувавши лінії тренда (лінійну та поліноміальну), бачимо вкрай негативну динаміку. Лінійний тренд із достовірністю апроксимації 0.8546 показує, що через п'ять років кількість збиткових підприємств зросте до 60 %. При цьому доцільно використовувати поліноміальний тренд, адже значення достовірності апроксимації від 0.9–1 вказує на те, що цю функцію можна використовувати для прогнозування результату. Відповідно до нього, при збереженні динаміки, до 2015 р. кількість збиткових підприємств може становити понад 90 %, що засвідчить про повну руйнацію галузі (рис. 4).

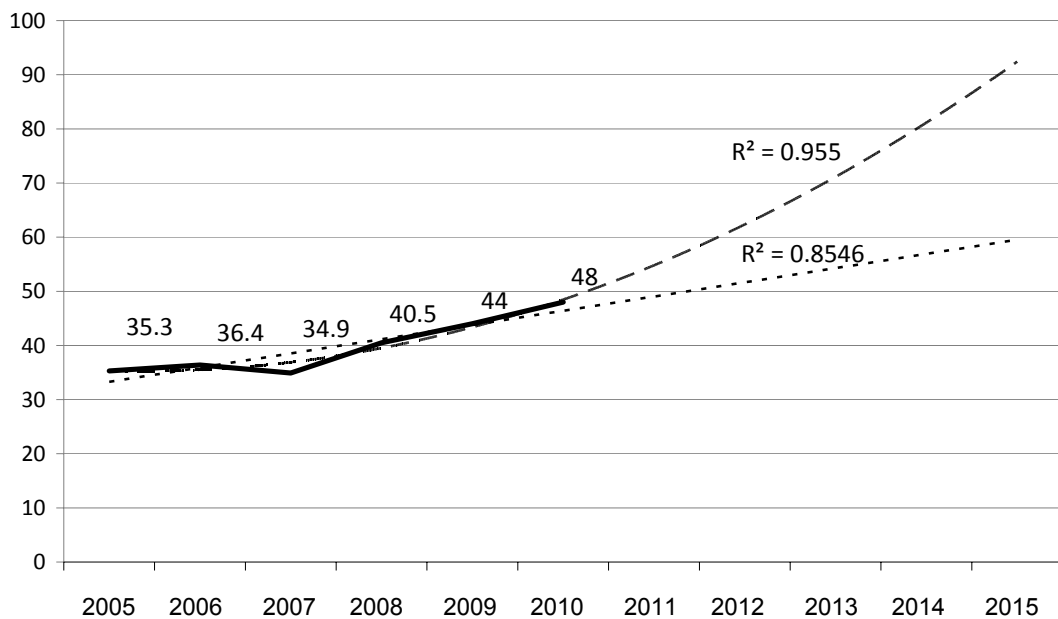

Рис. 4. Питома вага збиткових підприємств легкої промисловості Хмельницької області за 2005–2010 рр., %

Для підтримки підприємств легкої промисловості необхідно створювати програми інноваційного розвитку.

Прикладом можливості оновлення галузі було створення на Хмельниччині в 2005 р. з ініціативи американського економіста В. Прайса першого в Україні кластера у швейній галузі "Поділля Перший" [2]. Дослідження кластерів як інституційної категорії дає змогу по-новому переглянути роль кожного із учасників територіально-галузевого об'єднання у формуванні сукупного потенціалу регіональної економіки як відкритої соціально-економічної системи [3].

Таке залучення іноземного інвестиційного капіталу є реальним завдяки чинникам, які приваблюють іноземних інвесторів: економія на фонді оплати праці; відсутність нетарифних обмежень (квотування) на експорт української продукції легкої промисловості до країн ЄС; близьке розташування до кордонів ЄС (основних ринків збуту) [4].

До визначених науковцями переваг, на нашу думку, доцільно додати значний обсяг сировинної бази та наявність незаповнених національних ринків збуту.

Досить значним поштовхом для інвестування капіталу в легку промисловість стали б державні програми підтримки підприємств, пониження податкового тиску або надання податкових канікул, мінімізація мита на ввіз обладнання й устаткування для легкої промисловості та наявність висококваліфікованих спеціалістів.

Висновки. На сьогодні легка промисловість Хмельницької області перебуває у кризовому становищі, що спровоковано цілою низкою негативних факторів. Галузь потребує активної підтримки з

боку держави, що сприятиме зниженню податкового тиску, покращенню інвестиційного клімату та активізації інноваційної діяльності. Крім цього, особливу увагу слід приділити зниженню собівартості та підвищенню якості виробництва за рахунок його оновлення та модернізації. Лише за умови кардинальної трансформації усієї галузі можна досягти її оновлення та забезпечити високий рівень конкурентоздатності на світовому ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Лисиця О.* Влада і підприємці говорили про актуальні питання розвитку легкої промисловості / О. Лисиця // *Моя газета*. — Режим доступу : <http://moyagazeta.com/news/a-7447.html>.
2. *Соколенко С.* Проблеми та перспективи посилення конкурентоспроможності економіки України на основі кластерів / С. Соколенко // *Економіст*. — 2008. — № 10. — С. 31—35.
3. *Войнаренко М. П.* Кластеры как институты и институции рыночной экономики / М. П. Войнаренко // *Європейський вектор економічного розвитку*. — 2012. — № 2 (13). — С. 173—177.
4. *Адвокато́ва Н. О.* Дослідження сучасного стану підприємств легкої промисловості України / Н. О. Адвокато́ва // *Економічні інновації*. — 2012. — Вип. 47. — С. 5—13.
5. *Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2011.* — Режим доступу : http://www.feg.org.ua/docs/Report_on_the_Competitiveness_of_Regions_of_Ukraine_2011.pdf.
6. *Державна служба статистики України.* Офіційний сайт. Валовий регіональний продукт. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. *Хмельниччина-2011* : стат. зб. ; за ред. В. В. Скальського. — Хмельницький. — Хмельницьке обласне управління статистики. — 2012. — 157 с.
8. *Державна служба статистики України.* Головне управління статистики у Хмельницькій обл. Обсяги реалізованої промислової продукції (робіт, послуг) за основними видами діяльності за 2004–2011 роки. — Режим доступу : <http://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/index.htm>.
9. *Хмельницька обласна рада.* — Офіц. сайт. — Режим доступу : <http://www.rada.com.ua/ukr/RegionsPotential/Khmelnysky/>.

Стаття надійшла до редакції 10.12.2012.

Kvasnickaya R., Derykot O. Development trends of light industry of the Khmelnytsky region.

Background. The issue of light industry engaged in scientists like *O. Lysycja, S. Sokolenko, N. O. Advokatova*, that paid attention to the development of light industry in Ukraine and the problems it faces. The aim of the article is to analyze the current state of light industry in Khmelnytsky region, and research development trends of the industry.

Material and methods. General scientific and special methods of learning economical process were used. Trend line was implied to show graphically data change and forecast analysis. Studying clusters as institutional category enables to revise every participant of territorial and industrial union formation of potential of regional economy as an open social and economical system.

Results. Speaking of light industry in Khmelnytsky one can note a positive trend, particularly from 2005 to 2010 the absolute increase in the share of light industry was 0.8 %. Unfortunately, in Ukraine share of light industry is growing due to the deteriorating performance of other industries, but not at the expense of quality upgrade of the industry.

Now there are 60 small and medium enterprises in Khmelnytsky region, where almost 2500 people work, 150 workshops, the work is organized by private entrepreneurs.

But there are unprofitable enterprises. Linear trend with certainty approximation 0.8546 shows that after five years the number of unprofitable enterprises will increase to 60 %, which is extremely negative indicator. It is more reasonable to use polynomial trend, because as we know the value of reliability approximation of 0.9–1.0 indicates that this feature can be used to predict the outcome. According to it, if maintaining the dynamics, by 2015 the number of unprofitable enterprises can be more than 90 %, indicating the complete destruction of the industry.

Conclusion. So, today light industry in Khmelnytsky region is in crisis. Therefore, it requires active support from the state, which reduces the tax burden, improving the investment climate and activating innovation. Moreover, special attention should be given to reducing the cost and improving the quality of production due to its renovation and modernization.

REFERENCES

1. *Lisicja O.* Vlada i pidpriemci govoreli pro aktual'ni pitannja rozvitku legkoï promislovosti / O. Lisicja // *Moja gazeta.* — Rezhim dostupu : <http://moyagazeta.com/news/a-7447.html>.
2. *Sokolenko S.* Problemi ta perspektivi posilennja konkurentospromozhnosti ekonomiki Ukraïni na osnovi klasteriv / S. Sokolenko // *Ekonomist.* — 2008. — № 10. — S. 31—35.
3. *Vojnarenko M. P.* Klastery kak instituty i institucii rynochnoj jekonomiki / M. P. Vojnarenko // *Єvropejs'kij vektor ekonomichnogo rozvitku.* — 2012. — № 2 (13). — S. 173—177.
4. *Advokatova N. O.* Doslidzhennja suchasnogo stanu pidpriemstv legkoï promislovosti Ukraïni / N. O. Advokatova // *Ekonomichni innovacii.* — 2012. — Vip. 47. — S. 5—13.
5. *Zvit pro konkurentospromozhnist' regioniv Ukraïni 2011.* — Rezhim dostupu : http://www.feg.org.ua/docs/Report_on_the_Competitiveness_of_Regions_of_Ukraine_2011.pdf.
6. *Derzhavna sluzhba statistiki Ukraïni.* Oficijnij sajt. Valovij regional'nij produkt. — Rezhim dostupu : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. *Hmel'nicchina '2011 :* stat. zb. ; za red. V. V. Skal's'kogo. — Hmel'nic'kij. — Hmel'nic'ke oblasne upravlinnja statistiki. — 2012. — 157 s.
8. *Derzhavna sluzhba statistiki Ukraïni.* Golovne upravlinnja statistiki u Hmel'nic'kij obl. Obsjagi realizovanoï promislovoï produkcii (robit, poslug) za osnovnimi vidami dijal'nosti za 2004–2011 roki. — Rezhim dostupu : <http://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/index.htm>.
9. *Hmel'nic'ka oblasna rada.* Oficijnij sajt. — Rezhim dostupu : <http://www.rada.com.ua/ukr/RegionsPotential/Khmelnytsky/>.